

Ne, nihče danes ne bo trdil, komur gre za progresiven razvoj našega šolstva, da je nadzor šole in učiteljstva po šolskem nadzorniku — svetovalcu — nepotreben! Prepričan pa sem, da je še danes enodušna želja učiteljstva, kakor je bila kdaj koli prej pred leti, naj bi si mesta šolskih nadzornikov delili ljudje, ki so priznani in vidni pedagoški praktiki; ljudje, ki so vzvišeni nad interese, ki bodo znali osvajati s svojo osebnostjo in katerim bo le učiteljevo delo zares objektivno merilo za presojo in kvalifikacijo njegove dejavnosti. Takih šolskih nadzornikov pa je danes kaj malo, če pomislimo, kako je z izmenjo številnih režimov v vsej povojni dobi padla tudi avtoriteta šolskih nadzornikov. Šele znana in komaj pred pičlim letom izdana načelna razsodba drž. sveta, ki zanika možnost, da bi se mogel šolski nadzornik »degradirati« na mesto razrednega učitelja, kakor se je to časih čisto dogajalo, je prinesla v to zapleteno vprašanje nekaj več jasnosti.

Toda, pokažite mi šolskega nadzornika, ki zna vstopiti v učilnico z nasmejanim in vedrim obrazom in ki bo znal pri učitelju, katerega je sredi njegovega dela obiskal, ustvariti dojem, da ne prihaja v njegovo »delavnico« kot »nadzirajoči organ«, temveč kot dobrohoten svetovalec, ki bo težki učiteljevi tlaki v oporo in pomoč. Pokažite mi nadzornika, ki se po uradni poti in hladnem pozdravu z učiteljem ne bo vsedel naravnost za kateder in se razkošil za kup zvezkov in razrednih knjig ter hitel pisati opazke v svojo beležnico, kakor da je to delo edino zveličavno za kulturno rast naše šole! Pokažite mi nadzornika, ki bo najprej pozdravil zbegano deco v učilnici, kateri je tujec, se ji prijazno nasmejal ter ji v prikupni obliki povedal, po kakšnem poslu je vstopil skozi vrata, na katerih je prilepljen napis: »Neuradnim osebam vstop ni dovoljen«; nadzornika, ki bo znal ustvariti s svojim nastopom razmerje med njim samim in učenci na eni, in med njim samim ter učiteljem na drugi strani, da učiteljeva avtoriteta pri učencih ne bo padla, dvignil pa jim nepojmljiv strah do človeka, ki je z mrkim čelom vstopil v njih učilnico ter se niti nasmejati ne znal!

V vseh letih učiteljevanja sem srečal samo enega takšnega dobročino, ki je z nasmehom vstopil v moj razred ter z dobro voljo in nekaj šaljivimi opazkami za pozdrav otrokom dvignil pri učencih samozavest, da so videli v njem človeka, ki jih ljubi in spoštuje njih skromno znanje ter prizadevanje za napredek. Takšnih nadziranj nismo bili vajeni in čutil sem se spremembi, ko so tudi manj nadarjeni učenci tekmovali v znanju in si prizadevali poplačati obisk šol. nadzornika. Ta šol. nadzornik je bil novinec na šoli (jaz sam sem ga poznal le po njegovih pedagoških člankih!), a pozneje sem zvedel, da so učitelji in učiteljice sreza, iz katerega je prišel k nam, jokali, ko so ga izgubili iz svoje srede. Tako priljubljen je bil. Šolstvo je bilo v času njegovega nadzorovanja v srezi na višku!

To je svetla poteza v sivi senci šolskega nadzorovanja, kakršno je po naših šolah tako pogosto še dandanes. Mnogo se je že tekmo let razpravljalo na tem mestu o vseh perečih vprašanjih našega stanu in problemih naše šole, zdi se mi pa, da našim pedagoškim in stanovsko-političnim publicistom manjka potrebnega poguma, da bi od časa do časa odgrnili zavoso, za katero se skrivajo razni načini šolskega nadzorstva, pa da bi nezažele oblike nadzorstva podvrgli kritični presoji in na ta način odpravili napake, ki so skrivne počasnega tempa v razvoju naše podeželske šole k modernejšim in sodobnejšim smotrom. Zahteva vsega našega stanu mora biti, da se na mesta šolskih nadzornikov postavijo osebnosti, ki bodo znale podrediti vsa dnevna politična vprašanja problemu šolstva in konstruktivnemu delu učiteljstva, ne oziraje se na svetovni nazor tega ali onega učitelja, ki je tolikokrat kamen spotike in ovira, da se učitelj in nadzornik dovoljno ne zblížata in medsebojno ne podpirata v delu za notranjo rast šole in naše vasi.

Preveč bi bilo pri tej priliki navajati vsa žalostna poglavja, ki jih zastran tega medsebojnega nerazumevanja piše v knjigo svojega življenja naše podeželsko učiteljstvo.

Vprašam vas pa, kakšen odgovor naj da bodočnosti našega kulturnega razvoja n. pr. nadzornik, ki učitelju zaradi njegovega nasprotnega svetovnega nazora ni blagohotno naklonjen ter ga v njegovi težki tlaki za svoj narod dovoljno ne podpira?! Prosim vas, povejte mi, v kakšnem razmerju sta si n. pr. ocena takšnega nerazpoložene nadzornika in plodno delo učiteljevo, če nadzornik vpiše v ocenjevalni list učitelju splošno oceno odlično, v opombo istega ocenjevalnega lista pa napiše kritiko, da se »učitelju priporoča, naj usmeri duševne in pisateljske zmožnosti v boljše konstruktivne namene in opusti, kar bi utegnulo ustvariti nerazpoloženo med narodom in utegnulo kvariti vsestransko strpnost«?!

Da, tudi takšni primeri so na žalost znani in so več kot otipljivi donesek k zahtevi, da se učiteljev svetovni nazor ob priliki nad-

ziranja ne bi smel predpostavljati njegovemu delu v šoli. V koliko pa je dotični učitelj kljub temu »objektivnemu« vpisu v oceni list dosegel s svojimi duševnimi in pisateljskimi zmožnostmi »konstruktivne namene«, se razvidi iz tega, da je nekaj dni po tem »zoločnem« vpisu v oceni list iz pisarne kraljevih fondov za narodno prosvetevanje prejel pismeno pohvalo za svoje konstruktivno delo!

Nobene besede ne bom napisal na kraju tega članka v opravičilo! Častne izjeme se najdejo povsod, tudi med nadzorniki. Ta, iz notranjega šolskega življenja zajeta slika ne obsoja! Da bi se po napredku stremeli šol. nadzorniki ob nji notranje razgibali, to je nje namen! Spočelo pa jo je resnično šolsko življenje, zato jo prikazujem vsem »za ogle dalo tih težkih dni in za spomin«.

Lojze Zupanc.

Sodobno šolsko posloje v Krogu

Družabna struktura Slovenske Krajine se v mnogočem razlikuje od obraza ostale slovenske zemlje. Nje zgodovina je tu vtisnila svoje značilne posebnosti, ki se zrcalijo v pestrosti etnografskega, verskega in socialno-političnega karakterja, ki v glavnih obrisih izvira iz fevdalnega družbenega reda, ki je povsem propadel šele l. 1918. Nov čas je postavil svoje probleme, ustrezajoče potrebam sodobnosti, katere naj odgovorni faktorji rešijo z ozirom na obmejno področje v skladu z narodnimi in državnimi interesi.

Da tvori eminentno važno vprašanje v tem kompleksu ravno naše narodno šolstvo v vsem svojem obsegu, je izven vsake debate, zlasti kar se tiče dobrih, vsem higienskimi in pedagoškimi zahtevam ustrezajočih šolskih zgradb, ki jih na tem ozemlju tako neobhodno potrebujemo.

O vsestranski ugodni rešitvi tega za naš narod in njega bodočnost tako važnega vprašanja nam kaže sledeči, izredno razveseljiv primer:

Dne 12. septembra t. l. so v Krogu pri Murški Soboti ob prisotnosti cerkvenih in civilnih oblasti blagoslovili in izročili svojemu namenu novo šolsko zgradbo. Za prebivalce male prekmurske vasi je bila to izredna kulturna manifestacija, ko je sleherni član šolskega okoliša s svojim delom in prisotnostjo podčrtal njen pomen tako, da je ta imela širok odmev v javnosti, zlasti med prijatelji našega narodnega šolstva. Ni nam do različnih formalnosti, ki so ob takih prilikah potrebne; radi bi pa poudarili dejstvo, da so si naši kmetje in poljski delavci, ki imajo povprečno po 5 do 10 oralov zemlje, kljub gospodarski depresiji zgradili vsem zakonskim predpisom ustrezajoče moderno šolsko po-

slojje — najlepše v soboškem okraju. Ta kulturni spomenik našega delovnega ljudstva, postavljen sredi zanj neugodnega ekonomskega položaja, je verna priča visoke moralne vrednosti našega kmetijskega občestva. Kroški vaški kolektiv ni izpričal s svojimi številnimi žrtvami finančne in fizične narave samo svoje velike ljubezni do mladega rodu, temveč je pri tem pokazal svoje pozitivne strani etosa vaše kulture, zlasti v odnosu doma do šole, ko je v zaupanju in najlepši harmoniji sledil klicu svojih voditeljev.

Objektivni opazovalec pa mora občudovati razveseljiv, toli potreben stik in popolno skladnost, katere se zrcali v odlično umenovani psihozi našega kmetijskega ljudstva, tako od strani šolskega upraviteljstva, kakor tudi od predsedstva občine Murška Soba-okolica. Oba lokalna činitelja nista samo pripravila s svojim dosedanjim delovanjem ugodnega terena med ljudstvom, nego sta zainteresirala za to vprašanje vse v pošteve prihajajoče faktorje, kateri so v tem primeru z dejanjem pokazali vso svojo uvidenost. To vzajemno delo ljudstva in oblasti je rodilo sad, — pokazalo je pravo pot, ki se je veselji sleherni Slovenec, zlasti učiteljstvo, službujoče v tem lepem trikotu obmejne slovenske zemlje. Zato izreka to učiteljsko priznanje tov. šolskemu upravitelju Horvatu Beli in g. županu Celicu Ferdinandu z iskreno željo, da bi, kot v tem primeru, kraljevska banska uprava, tudi v bodoče gmotno podprla stremljenje tukajšnjega ljudstva na prosvetnem področju. To terjajo zlasti potrebe perečega problema naših izseljencev in sezonskih kmetijskih delavcev.

Dobra sodobna šola je garancija boljše bodočnosti našega naroda. — ec.

Fran Trošt 80 letnik

V soboto, 25. septembra je izpolnil 80 let. Lepa doba življenja in kdor ga sreča na ulici, mu jih oddeli še lepo število, saj je še čvrst, telesno in duševno.

Rodil se je 25. sept. v Benetkah, kjer je oče vodil večjo trgovino, a kot otrok je živel v Vipavi.

Po dovršeni osnovni šoli v Vipavi in Ljubljani ter dovršeni višji realki v Ljubljani, kjer je tudi položil maturo, si je izvolil učiteljski poklic in obiskoval še četrti letnik učiteljskega ter tudi tu napravil izpit za učitelja 1878.

Njegovo prvo učiteljsko mesto je bilo na Ihanu, od koder je prišel v Vodice, kjer je služboval 15 let, kot voditelj in nadučitelj. L. 1896. je prišel za učitelja na nemško mestno šolo v Ljubljano, kjer je ostal do svoje upokojitve 1924.

Vse svoje sile, sposobnosti in talente je posvetil šoli, pouku in vzgoji. Izven šole je deloval na gospodarskem polju, posebno se je zanimal za vrtnarstvo in sadjarstvo ter pomagal ljudem v stiskah in težavah z navetom in delom. Ni čuda, da si je kot vesten učitelj in dobrotnik pridobil med ljudstvom,

posebno v Vodica obče spoštovanje in zaupanje. Že 1888. mu je bila priznana nagrada in pohvalna diploma za razstavljeno sadje iz njegovega šolskega vrta.

Bil je dober risar, spreten v rokotvornih delih in izdelovanju fizikalnih aparatov ter zbiratelj vsakovrstnih ručnin.

Poleg teh spretnosti se je bavil tudi z glasbo. Glasbene sposobnosti so podedovali po njem tudi njegovi sinovi in hčerke, ki so priznani muzikalni virtuozni in učitelji. Njegovo življenje ni bilo praznik, ampak trd delavnik, tako na deželi kot pozneje v Ljubljani.

Za svoje požrtvovalno delo ter za uspehe v šoli in izven šole je prejel več priznanj od nadrejenih šolskih oblasti.

V ospredje se ni nikdar rini, niti hrepnel po častnih mestih, a bil je vedno zvest, ljubezniv stanovski tovariš in družabnik, vedno dosleden in neomahljiv v nazorih za pravice učiteljskega stanu. Omahljivec ni bil nikdar. Ob tem častnem življenjskem jubileju želimo tovarišu Fr. Troštu še mnogo srečnih in veselih let v sredi njegove družine.

Učiteljski pokret

izpoved hrvaških učiteljskih pokretašev

Nekako istočasno kakor pri nas, je tudi med najmlajšimi hrvaškimi učitelji nastopilo spontano gibanje. Povsem razumljivo, enake in slične družbene težnje in zahteve vodijo na različnih krajih enake in slične pokrete in akcije. »Javila se četica mladih učitelja, koji su sebi stavili za zadatac, da porade oko svoga samoobrazovanja, da se vrate svome narodu i da taj svoj rad udese prema strogom planu...« Po enem letu izkanja, medsebojnega izmenjavanja misli in hotenja, so se že predstavili širši javnosti s svojo izpovedjo in programom, katerega so obelodanili v knjižici »Učiteljstvo i narod«.

Po svojem objektivnem in kritičnem gledanju na življenje in delo hrvaškega učiteljstva v preteklosti, po svoji trezni in zdravi analizi sedanjega družbenega stanja, na osnovi česar so gradili svoj plan in program, zaslužni delo, ki ga je začelo hrv. učiteljstvo konec preteklega stoletja z učit. Ivanom Filipovičem na čelu. Povojna stagnacija, brezplodni in kvarni prepri v učiteljskih vrstah so zarezali vrzel. Učiteljstvo je izgubilo kontinuiteto v svojem delu in s tem tisti kontakt med ljudstvom in učiteljstvom, ki je neobhodno potreben za uspešno in plodno delo. Mlado učiteljstvo se je znašlo na peščenih tleh. Živa realnost in pa široko ljudsko gibanje sta ga potegnili v svoj vrtnec. Uvideli so, da jim je za uspešno delo v šoli in izven šole v prvi vrsti potrebno najti pravo spoznanje in pravi odnos do ljudstva. Zaradi tega tudi hočejo v prvi vrsti spoznati in študirati svoje ljudstvo. Še več, oni se že sedaj dobro zavedajo, da ta njihova pridobljena spoznanja in znanja »ne morejo i ne smiju biti upotrebljena drukčije, nego na korist onoga radnoga naroda, kojemu su pozvani, da služe«.

Prav kakor mi poudarjajo: »Jedini izlaz iz ovog današnjeg prividnog mrtvila u organizaciji, jedini put do uspešne pomoči narodu u času, kad je toliko treba — a sutra će je trebati još više — jest nov učiteljski pokret.« Svoj program rišejo v načelnih črtah in vsebuje: narod, šolo, učitelja in otroka, detajliran program ni objavljen v brošuri in je morda to edina hiba knjižice.

Kakor v svoji skromnosti priznavajo, da je slovenski »učiteljski pokret« u mnogome pokazal put njihovom pokretu in da jim je pri organizacijski zamisli poslužil primer slov. učit. pokreta, tako moramo priznati, da bodo njihove misli in njihov program v marsičem bogato oplodili delo naših pokretašev. Zato priporočamo, da knjižico vsak naš pokretaš dobro predelata in da ne bo slo. učitelja, ki se ne bi seznanil z idejami in programom hrv. učit. pokreta.

Knjižica se naroča za malenkostno ceno 4 din pri: »Ivan Filipović«, hrv. učit. kult. združenje, Zagreb, trg Kralja Aleksandra 4.

-ej.

Med hrvaškimi učitelji pokretaši v Slovenskih Konjicah

Od 10. julija pa do 10. avgusta t. l. so hrvaški pokretaši letovali v Slov. Konjicah. Svoje bivališče so imeli v narodni šoli. Motil bi se, kdor bi mislil, da je bilo to letovanje v navadnem pomenu besede. Ne. Življenjski

Hvala za pozornost

Učitelj Janez Habakuk je bil obče znana oseba. Njegova uvaževanost se je pričela s tistim dnem, ko je nastopil službo, če odštejemo ona tri leta, ko je čakal na službo, ker ni imel pravil in odločilnih izpričeval in priporočil. Kajti ni še našel stanovanja v vasi, že je pristopil k njemu upravni odbor vaškega društva »Cvetlica« in ga povabil k sodelovanju, kajti je on Janez Habakuk učitelj in je njegova najsvetejša dolžnost, da pomaga pri stavbi narodne kulture. In je postal učitelj Janez Habakuk stebel narodne kulture in pevodja pri društvu »Cvetlica« in mu ni bilo treba iskati stanovanja tisti večer, ker je bil s stanovanjem preskrbljen za čas pevske vaje v društvenem prostoru »Cvetlice«.

Še tisti večer ga je poiskalo vseh trinajst predsednikov trinajstih vaških društev, kar je bilo toliko laže, ker je bil predsednik »Cvetlice« tudi župan in istočasno tudi predsednik vseh naštetih društev. Tako je postal učitelj Habakuk tajnik trinajstih društev in se je snovalo že štirinajsto, da ni od zapada zapihal drug veter, ki je odpihal župana in zaslužnega predsednika trinajstih društev. Pa je postalo delo vseh društev škodljivo in je bilo narodu v korist delovanje enega samega društva, ki je v naglici poglavo. In je Janez Habakuk spoznal, da ni vsaka pesem narodna in kulturna, nego je dobra samo takrat, če si

samonikel član naroda in jo poješ pred pravo taktirko. Ker pa je bila samoniklost nova tvorba slovenske samobitnosti, a je bil Janez sin medvojne dobe, ko je poglavo pri nas prilično število Rajhovec in Madžarov, je sklenil, da bo ob prvih počitnicah povprašal mater, kako je s to stvarjo in če se mogoče oče ne moti o svoji očetovski zavesti.

To je bilo potrebno, ker so učitelju Habakuku odločno odrekli samoniklost in pripadnost slovenskemu narodu in je bila beseda izkoreninjenec najmilejša in zanj najbolj prikladna.

Pa se je učitelj Habakuk odrekal »Cvetlici« in je bilo prav, ker je njegovo delovanje že vzbujalo splošno pozornost in pohujšanje. Odslej je pevska kultura v vasi naraščala, ni bila več v spotiko in je bila samoniklost večja, ker so peli samo še fantje po oštarijah.

Habakuk je bil idealist, učitelj in javni delavec. Zavedal se je svojih dolžnosti do narodovega blaga, a ker je z javnim delovanjem vzbujal preveč pozornosti, je sklenil prenesti torišče svojega dela na drugo polje. Oženil se je in si nabavil otročička. Hotel je odpomoči slabim statistikam o slovenskem naraščanju in si z dobrim vzgledom pridobiti naklonjenost in prizanesljivost odločujočih. Pa je bilo napak, saj je brezposelnih celo samoniklih dovolj in so mu črtali doklado za otroka, da mu izbijejo veselje do takih nepotrebnih stvari. A ker je žena telovadila po zastarelem sistemu in se ni znala obrniti na

pravo mesto, so bile vse prošnje za skupno namestitev zaman in bi Janez izgubljal čas, zdravje in denar po vlakih, da ni bilo to strogo prepovedano.

Obema je primanjkovalo denarja, zato se je udeležil zborovanja, o katerem so časopisi poročali, da je bilo neumestno in zaneseno, in je bilo to jako utemeljeno, saj se narodni očetje niso niti seje udeležili in so si za trud povišali dnevnice. Da pa bi obvarovali učiteljice pred izdatki za moža in družino, so sklenili možabati in je bilo to zopet prav in jako hvalevredno ter se bodo dobre posledice tega ukrepa pokazale v bližnji bodočnosti, ko ne bo odvišnega naraščanja in sitnih brezposelnih.

Ker je že s samo svojo pojavo na cesti vzbujal splošno pozornost — eni so mu očitali, da pohajkuje, drugi so pa videli v njegovih izprehodih politično agitacijo, je ostajal doma in se posvetil najnovejšim pedagoškim in didaktičnim smerem. A je bila tudi tu njegova navzočnost nepotrebna, saj so drugi spoznali, da je šola za nič in jo je treba postaviti na nove temelje, posvetili so ji potrebno pozornost in jo začeli podirati pri tleh ter zidati pri vrhu. Da bi pa šola res postala samonikla in ljudska šola in da bi jo potegnili iz zgrešenih kolovozov, v katere je tekem let žanez, izšel je Abecedarium od 60 let nazaj in je Janez Habakuk v resnici obžaloval, da niso vzeli za osnovo nove slovenščine. Abecednik iz l. 1551, ki je brez napak in bi bil

prav sodoben in uporaben. Olajšanju računstva naj bi služilo štetje iz tiste dobe in je Janez prav užival, ko se je spomnil svojega očeta, nekdanjega c. kr. uradnika, ki je še vedno računal prav in točno »fufm mal fufm is fufmfuncvancig«.

Tako je bilo tudi tu prav urejeno in ograjeno in je Janez pri prvem nadzorovanju spoznal, da otroška individualnost, samodelavnost in koncentracija ter vsa sodobna navlaka še najbolje uspeva po formalnih učnih stopnjah.

In je učitelj Habakuk sklenil, da se povsem odtegne javnemu udejstvovanju, ker je bilo javnih delavcev na pretek, ki so prepričanesljivo in s prisrčno pozornostjo zasledovali učiteljeve potrebe, kakor premitive v letoviščarske kraje in slično.

Da se razvedri, si je začel izposojati časopise, a so mu zagrenili vsak užitek že uvodniki, ki so obdelovali prosvetno polje, da je bilo veselje. Obrnil je list, a na drugi strani je naletel na kolono premitiv in tretja stran je bila posvečena učiteljstvu pod poglavjem »Vsak dan ena«. In je spoznal, da se za prosveto ni bati, da je prosvetno polje dobro in prav obdelano in so nanj navozili tudi gnojnice, da bo bolje uspevalo. Tudi je bilo nekaj pijancev in nemarnežev, ki so rigali po njem in so prihajali tudi psi na to polje, da so lajali na luno.

Duje Budak.

optimizem, želja po spoznanju in delu jim ne dopušta odmora. Preveč sile je v njih in čimprej bi radi popravili žalostno dedščino. Pred seboj imajo narod, šolo, mladino, kateri hočejo pomagati do lepše bodočnosti in s tem tudi uravnesiti svoje življenje in svoj položaj.

V rokah imajo naš »Okvirni načrt za študij vasi«, Jurančičevo knjigo »Iz šole za narod«, Dobrskovo knjigo »Vpliv socialnih razmer na razvoj otroka«, Načrt »Gospodarske sloge«, Anketo o porodičnem življenju na selu itd. Debatirajo in izmenjavajo medsebojne misli. Tako raste in dobiva svojo konkretno stilizacijo njihov detajliran plan in načrt. Med nje prihajajo od časa do časa strokovnjaki sociolog iz Zagreba, strokovnjak pedagog in psiholog ter jim s svojim znanjem in izkustvi pomagajo pri kovanju načrta. Njihov neraz-

družni tovariš Kranjčević tudi mesec dni ne more biti brez njih, zato se ponovno vrača med nje, ne kot pater familias, temveč kot tovariš in vodnik. Če že koga prevzamejo težke misli, pa mlade tovarišice pripomorejo s svojim humorjem in duhovitostjo do razvedrila.

Tudi slovenski pokretaši prihajamo k njim. Po kratkem bivanju med njimi vidimo: ista usoda, isto troljenje, iste težnje in isto delo. Čim dalje smo med njimi, tem bolj raste v nas prepričanje: na pravi poti smo in na tej poti nismo osamljeni; tisoči iz vrst mlade generacije se na jugu prebujajo...

Vračamo se s trdno vero: prihodnje leto moramo skupno na letovanje!

K njihovemu podrobnemu načrtu se bomo še povrnili. —ej.

Splošne vesti

POMORSKI TEČAJ ZA SLOVENSKO UČITELJSTVO V BAKRU.

Med Oblastnimi odbori JS je prvi započel akcijo propagandnih tečajev v res širokem razmahu Oblastni odbor JS Ljubljana v početku 1935. leta. Od 2. do 5. januarja je priredil v Ljubljani sličen tečaj, ki se ga je udeležilo 140 učiteljev, učiteljic in profesorjev ter 20 dijakov iz najvišjih razredov srednjih šol.

Letos je dal Oblastni odbor JS Maribor pobudo za popagandni tečaj v svojem lepem domu ob Jadranu. Ljubljanski OO se mu je z veseljem priključil. Izvršni odbor je z odobravanjem dal svoj pristanek in svoj prispevek — in tečaj se je vršil.

Od 20. do 27. julija se je trudil s tečajniki tajnik OOS Maribor, g. Janko Pirc. Posvečen je tečaju vso pozornost in z njim njegov štab v predavalnici in jedilnici, na kopnem in na morju, da so vsi tečajniki v vsakem oziru odnesli iz Bakra najboljše vtise. Osem dni v tečaju je preteklo kot bi mignil in ni ga bilo med udeleženci, ki bi si ne bil zaželel, da se zadeva vsaj ponovi.

O ideologiji Jadranske straže, o njeni potrebi in o metodah propagande je govoril g. Janko Pirc, ki je tečaj tudi otvoril v imenu prirediteljev. Zanimiva so bila razmotrivanja o divni preteklosti naše trgovske mornarice in o njenem sedanjem stanju, ki jih je podal kapitan dolge plovitbe g. Branko Sirola. Da je glavni tajnik IO g. dr. Ivo Rubič s svojim predavanjem o Jadranu v našem narodnem gospodarstvu žel med poslušalci neomejeno priznanje, se razume. Mag. pharm. g. Uroš Kilva in je s svojim opisovanjem ribarjenja na Jadranu pregal celo med tečajniki strah pred morskim psom, vse pa je za morske ribe navdušil. Star praktik v obmorskih kolonijah in telesno-vzgojni strokovnjak g. Ivan Lavrenčič, učitelj telovadbe, je podal važna navodila za vodstvo ekskurzij in kolonij na morju. Iz svoje dolgoletne prakse je tečajnikom nanizal kopico smernic glavni tajnik Sekcije PJS za dravsko banovino, učitelj Viktor Pirnat, v zadevi ustanavljanja in vodstva organizacije starih in mladih, poverjeništev, krajevnih odborov in podmladkov.

Svečan je bil poset, ki so ga pokojnemu Gervaisu, skladatelju himne JS, napravili tečajniki in tečajnice.

Najlepši je bil izlet z izletniškim parnikom »Karadorde« na Rab. Med šest sto izletnikov smo se porazgubili, pa spet našli, in čeravno izdatno v manjšini, je bila vendar nas in naše pesmi polna ladja. Tudi izlet na Sušak, v njegovo luko, na Trsat in v Martinšičovo moremo šteti le v pridobitev. Ogledali so si tečajniki še domove v Kraljevici in v Bakru in dobili so vpogled na življenje in vrvenje ob našem morju.

Razen dveh tečajnikov so bili vsi iz stanu vzgojiteljev naše mladine. Ljubljanski oblastni odbor je povabil v tečaj sledeče svoje priznane sodelavce in v zgradbi poverjenice PJS ali odbornike JS: Bitenc Drago, učitelj, Krško; Costa Anton, učitelj mešč. šole, Jesenice; Dobovšek Marjan, prof., Novo mesto; Gros Maksa, učiteljica, Mohorje pri Vel. Laščah; Ivanc Valerija, nastavnica, Brežice; Kodrič Vladimir, učitelj, Kočevje; Kos Anica, učiteljica, Sodražica; Martelan Vlado, učitelj, Črnomelj; Novak Grga, učitelj, Vrhnika; Pahor Minka, učiteljica, Trbovlje; Pipan Justina, nastavnica, Senovo; Razpotnik Srečko, šef žel. postaje Zidani most; Turšič Rudolf, železniški uradnik, Rakek; Urbajs Alojzija, učiteljica, Dol pri Hrastniku; Vivoda Sonja, učiteljica, Cerklje pri Kranju.

Oblastni odbor JS Maribor je na svoj razpis sprejel v tečaj sledeče prijavitelje, tudi po večini stare odlične delavce: Besanič Malča, učiteljica, Lepa njiva; Božiček Edmund, učitelj, Griže; Bramen Viktor, učitelj, Sv. Lenart v Slov. goricah; Dolenc Mila, učiteljica, Mežica; Gorišek Mirko, učitelj, Zalec; Janež Lucijan, učitelj mešč. šole, Sv. Lenart v Slov. goricah; Kocar Franjo, učitelj, Veržej; Kodrič Stane, učitelj mešč. šole, Zalec; Peunik Erna, učiteljica, Mozirje; Regvat Janko, učitelj, Dobje; Strmšek Slavko, učitelj mešč. šole, Sv. Lenart v Slov. goricah; Švigelj Slava, učiteljica, Mežica; Vreže Julče, učitelj, Šoštanj; Zorn Jože, učitelj, Rače pri Mariboru; Zrimšek Viktor, učitelj, Slivnica.

Iz svoje prakse in iz svojih izkušenj bodo vsi tečajniki poslali Oblastnim odborom ali Odborom Sekcije PJS svoje pripombe glede pomanjklivosti pri propagandi in vodstvu edinic, kot tudi svoje predloge, kaj in kako naj bi se v tem pogledu izboljšalo.

V. P., Ljubljana.

VAŽNA OKROŽNICA

Kraljevska banska uprava v Ljubljani je izdala vsem upraviteljem ljudskih šol v dravski banovini sledečo važno okrožnico.

Dodatno k tuuradnem razpisu od 15. aprila 1937 pod IV. S. No. 362/1

odrejam

nastopno dopolnilo

K part. IV/3 in II/1—4 šolskega proračuna »B«: Samoučila in pisarniške potrebščine je naročiti prvenstveno pri banovinski zalogi šolskih knjig, smejo se pa naročiti tudi pri drugih založništvih in knjigarnah, v nujnih primerih tudi v manjših krajih pri domačih trgovcih.

K part. IV/1 in IV/2. Naročila za učila in knjižnice se izvrše razen pri banovinski zalogi šolskih knjig lahko tudi pri drugih knjigarnah, oziroma trgovcih, ki vrše predmetno razprodajo.

K točki 5/c — Nabavke: Tudi za nabave učil in knjig za knjižnice, samoučil in pisarniških potrebščin pri banovinski zalogi šolskih knjig so potrebni komisijski zapisniki, odnosno vsaj ugotovitev na računu samem, da je bilo blago nabavljeno komisijsko pri najugodnejšem ponudniku. To klavzulo podpisajo 3 člani komisije. Nabavko mora pa tudi v tem primeru odobriti sresko načelstvo po čl. 13. pravilnika o uredbi za vzdrževanje ljudskih šol.

To okrožnico je uvrstiti med normalije pod geslico: XXVI Uredba o vzdrževanju ljudskih šol po banovini št. 2 Odredbe za izvajanje šolskega proračuna »B« za leto 1937, 1938; dopolnilo.

Predsednik: Dr. Majcen, s. r.

— Knjige iz založbe Učiteljske tiskarne so odobrene z nastopnimi odloki ministrstva prosvete: Flere: Naša prva knjiga - O. N. br. 29.278/1935. — Gangl: Druga čitanka - O. N. br. 44.639/1934. — Černež: Tretja čitanka - O. N. br. 29.279/1935. — Rapč: Četrta čitanka - O. N. br. 29.280/1935. — Flere: Peta čitanka - O. N. br. 29.277/1935. — Jelderlinič: Druga srbska ali hrvska čitanka - O. N. br. 52.779/1937. — Jelderlinič: Tretja srbska ali hrvska čitanka - O. N. br. 52.779/1937. — Lesica: Druga srbska ali hrvska čitanka - O. N. br. 41.532/1937. — Lavter: Računica za 3. š. l. - O. N. br. 52.778/1937. — Lavter: Računica za 4. š. l. - O. N. br. 52.778/1937. — Lavter: Posebno ukoslovje računskega pouka - S. N. br. 5189/1937.

— Turneja Trboveljskih slavčkov v Celje, Ptuj in Maribor. Po daljšem presledku bodo Slavčki pod vodstvom svojega dirigenta tov. Šuligoja zopet posetili Celje, Ptuj in Maribor. Takrat bodo izvajali popolnoma nov spored in bodo prišla v glavnem na koncertni oder dela naših skladateljev, ki jih še niso imeli Slavčki na svojih programih. V Celju bodo nastopili v Učiteljskem domu v nedeljo 3. oktobra ob pol 5. uri popoldne, v Ptuj 4. oktobra ob 20. uri v Društvenem domu, v Mariboru pa 5. oktobra ob 20. uri v Unionski dvorani.

— »Navodilo« k Fleretovi: »Naši prvi knjigi« stane 4 din, ne 1 din, kakor je bilo pomotoma javljeno v 9. številki »Učiteljskega tovariša«.

— Ročni katalog brez koledarja in navodil stane samo 8 din.

— Brošuro o pokojnem E. Adamiču te dni razpošilja JUU sresko društvo Laško lično in aktualno knjižico »Osebnost E. Adamiča«, ki jo je napisal tov. Milan Mahkota, učitelj z Dola pri Hrastniku — predsednikom sres. društva. Apeliramo tem potom na stanovsko zavednost tovarišev ter jih prosimo, da posežejo po knjižici, ki stane le 5 din. S tem minimalnim prispevkom bo krilo društvo jedva stroške za svoje plemenito delo. Prosimo tudi, da naročijo šol. upravitelji po 2 izvoda (10 din) za šolsko knjižnico. Tovariši, priporočite delo tudi neučiteljem, ki se zanimajo za velikega pokojnika. Naj izvedo, da je bil Adamič učitelj!

— V spomin pokojnemu direktorju Maroltu je darovala vadnica na državni učiteljski šoli znesek 130 din podpornemu fondu sekcije JUU v Ljubljani. Iskrena hvala!

— Kako sem si uspešno pomagal. Za oddelke v višji narodni šoli nimamo primernih čitank. Posebno v zadnjih dveh letih nam primanjkuje primerne čitve. Pri obravnavi naših mož, pesnikov in pisateljev sem opozoril učence na mladinske zbirke naših pisateljev: Frana Levstika, Frana Erjavca, Josipa Stritarja, A. M. Slomška, Simona Jenka in J. Kersnika. Učenci so si za mal denar kupili

te knjige. V vsakem oddelku si je ena polovica učencev nabavila Levstika, druga pa Stritarja. V drugem oddelku si je nabavila prva skupina Slomška, druga pa Erjavca. Pri čitanju sta uporabljala eno knjigo po dva učenca, ker ni toliko denarja, da bi si vsi na-

bavili, pa tudi gre. Bolje bi seveda bilo, da ima vsak učenec svojo knjigo. Ko smo knjige prečitali, smo jih zamenjali z drugim oddelkom. S tem postopkom se je zelo poživilo zanimanje za čitanje, pa tudi za pouk in spoznavanje naših velmož.

Osebne zadeve

—i Nove nastavitve. Z več odloki od 31. avgusta dalje so bili na novo nastavljeni v učiteljsko službo naslednji brezposelni učiteljski abiturienti(-nje): Mihevc Jože v Polje, okraj Šmarje, Šter Ciril v Božakovo (Črnomelj), Wölle Rudolf v Benico (Lendava), Šibenik Jože v Pince (Lendava), Gerželj Milan v Goru (Kočevje), Jug Feliks v Dol. Topli Rebr (Kočevje), Vodopivec Ivan v Kuželj (Kočevje), Schwarz Drago v Čadrece (Krško), Praper Jože v Sv. Planino (Litija), Grobler Alfred v Cajnarje (Logatec), Stropnik Karel v Igo vas (Logatec), Jošt Henrik v Adriance (Murska Sobota), Jalen Franc v Dolž (Novo mesto), Grašič Ivan v Podstenice (Novo mesto), Sorko Bogomir v Sv. Primož (Dravograd), Gaberc Jože v Zagorje (Šmarje), Viršek Stanislav v Galicijo (Celje), Zorko Karel v Stari trg (Črnomelj), Duh Ivan v Novo Stifto (Gornji grad), Kocbek Ivan v Čemšenik (Kamnik), Perharič Janez v Banja Loko (Kočevje), Glavan Alojzij v Stanetinec (Ljutomer), Kos Karel v Rovte (Logatec), Petrovič Boleslav v Sv. Jurij (Murska Sobota), Ukmar Vinko v Črneč (Dravograd), Kopriva Avgust v Svetinje (Ptuj), Dimec Srečko v St. Janž na Vinski gori (Slovenj Gradec), Videnci Alojzij v Dobje (Šmarje), Camernik Franc v Olimje (Šmarje), Časel Stanislav v Svetinje (Ptuj), Veršič Konrad v Dobje (Šmarje), Domiter Amalija v Markovec (Murska Sobota), Domiter Franja v Trdkovo (Murska Sobota), Bartol Pavla v Stari trg (Črnomelj), Carli Vida v Kapco (Lendava), Hanzliček Ana v Fikšince (Murska Sobota), Poznik Dagmar v St. Jošt (Ljubljana okolica), Kofalt Franciška v Svibno (Krško), Mežnarič Antonija v Stari trg (Črnomelj), Kavčič Ivanka v Stopiče (Novo mesto), Kavčič Ivanka v Sv. Peter pod Svetimi gorami (Šmarje), Knol Valerija v Sv. Tomaž (Ptuj), Eržen Pavla v Škocijan (Krško), Erker Vera v Tišino (Murska Sobota), Glavnik Ljudmila v Gornji Lakoš (Dol. Lendava), Gosar Marija v Sv. Vid (Logatec), Koncek Terezija v Svetinje (Ptuj), Kolenko Marija v Vidonce (Murska Sobota), Lomšek Ida v Virštanj (Šmarje), Mazi Pavla v Moščance (Murska Sobota), Medved Anica v Svetinje (Ptuj), Nezuhan Henrika v Sveti Duh (Ptuj), Primožič Lidija v St. Jernej (Krško), Race Josipina v Stari log (Kočevje), Šiška Nada v Stari trg (Črnomelj), Urek Vera v Sv. Florijan (Konjice), Zajc Albina v Tepanje (Konjice), Dular Franciška v Preloko (Črnomelj), Cater Alojzija v Stogovce (Ljutomer), Bučar Ana v Zeravlj (Murska Sobota), Breznik Marija v Čatež (Novo mesto), Antloga Antonja v Solčavo (Gornji grad), Ahtik Marija v Stogovce (Ljutomer), Zmave Ivanka v Cankovo (Murska Sobota), Zadel Leopoldina v Planino (Šmarje), Urbanek Filomena v Zelezno goro (Ljutomer), Ternik Marija v Sv. Jurij (Ljubljana okolica), Strukelj Albina na Sladki vrh (Maribor levi breg), Steblaj Majda v Kapele (Ljutomer), Radej Antonija v Žice (Konjice), Prohinar Zora v St. Andraž (Slovenj Gradec), Prhavic Julija v Poljane (Skofja Loka), Požar Marija v Sveti Bolfenk na Kogu (Ptuj), Opeka Franciška v

Ajdovec (Novo mesto), Motoh Josipina v Loški potok (Kočevje), Martinčič Alojzija v Šmihel nad Mozirjem (Gornji grad), Lovše Majda v Vel. Trn (Krško), Letič Marija v Gor. Lendavo (Murska Sobota), Lampret Zora v Sveti Miklavž (Ptuj), Košuta Irma v Zameško (Krško), Košuta Helena v Pišecce (Brežice), Kosač Miroslava v Bizeljsko (Brežice), Korbar Ivana v Kuzmo (Murska Sobota), Klemenčič Avrelja v Sv. Tomaž (Ptuj), Klamer Matilda v Križevce (Ljutomer), Karo Pavla v Safarsko (Ljutomer), Kafou Marija v Dolino (Dol. Lendava), Jerina Marija v Stari trg (Logatec), Hinterlehner Marijana v Dol. Slaveče (Murska Sobota), Gruđen Ivana v Igo vas (Logatec), Grbec Ema v Dol. Slaveče (Murska Sobota), Gorjanc Antonija v Sv. Anton v Slov. goricah (Maribor levi breg), Gerželj Jožefa v Sv. Bolfenk v Slov. goricah (Ptuj), Erman Ivana v Moravce (Kamnik), Debeljak Franciška v Sv. Benedikt (Maribor levi breg), Brodnik Franciška v Sv. Venčesl (Maribor desni breg), Branisel Marjeta na Sladki vrh (Maribor levi breg), Avguštin Brigita v Tišino (Murska Sobota), Renčelj Zorislava v Melince (Dolnja Lendava), Raner Matilda v Radatoviče (Črnomelj), Krušič Helena v Bukovščico (Skofja Loka), Koprive Valerija v Ravne (Slovenj Gradec), Kiefer Doroteja v Zvirče (Novo mesto), Jelšnik Velena v Orešje (Brežice), Jaklič Helena v Kopanj (Ljubljana okolica), Merkuš Alice v Sv. Barbaro v Halozah (Ptuj), Bahovec Ana v Senovo (Brežice), Tavželj Ljudmila v Javorje (Litija), Stublar Marija v Loški potok (Kočevje), Solar Marija v Zagradec (Novo mesto), Šmitek Stanislava v Peče (Kamnik), Musar Ana v Dole (Litija), Merzel Marija v Sv. Jedert (Laško), Lavrič Ljudmila v Rovte (Logatec), Hribar Antonija v Polšnik (Litija), Pipan Kristina v Dev. Mar. v Brezju (Maribor desni breg), Gomiršek A. Marija v Črno (Dravograd), Borse Ljudmila v Gaberje (Novo mesto), Schaubach Lea v Prosenjakovec (Murska Sobota), Malnar Vera v Staro vas (Brežice), Demšar Rafaela v Rovte (Logatec), Zgank Ivana v Gor. Lendavo (Murska Sobota), Stiglic Marija v Zusem (Šmarje), Novak F. Pavlina v Pince (Dol. Lendava), Soukal Marija v Veliki Guber (Litija), Ozvald Dragica v Zali log (Skofja Loka), Dernač Vladimir na Bloke (Logatec), Plantan Ivan v Dobovec (Litija), Hrobat Leopold v Šmartno ob Dreti (Gornji grad), Bella Norbert v Sv. Martin (Maribor levi breg), Bakoš Ludvik na Sladko goro (Šmarje), Rudolf Friderik v Pertočo (Murska Sobota), Marion Sisk v Tepanje (Konjice), Šerona Vinko v Zavadne (Slovenj Gradec), Kink Franciška v Struge (Kočevje), Razingar Jadviga v Čentibo (Dol. Lendava), Fabiani Marija v Turje (Laško), Berlan Marija v Rovo (Kamnik), Roman Viktorija v Bizeljsko (Brežice), Mihelič Marija v Podgrad (Novo mesto), Tomažič Amalija v St. Lambert (Litija), Bohine Roza v Polje (Šmarje), Dremelj Neža v Sotesko (Novo mesto), Koncek Julija v Globodol (Novo mesto), Pernat Emilija v Križevce (Murska Sobota), Ušeničnik Jakob v Drašiče (Črnomelj).

Kaj vse pišejo o učitelstvu, šoli, prosveti in JUU

—I Zvižanje plač. Po vesteh iz Beograda bi imela uredba o zvižanju uslužbenških prejemkov od najnižje do vključno IV. skupine 2. stopnje biti uveljavljena že 1. oktobra letos. (»Slovenec« od 28. septembra).

—I O potrebi povišanja plač državnim uradnikom piše v svojem uvodniku Ob dvanajsti uri »Naš glas« od 15. IX. Tu navaja tudi: Gotovo je, da je sedanji način delitve prejemkov na plačo in doklade za stalno nemogoč in je treba čimprej to v bistvu le začasno ureditev odpraviti. Zato naj se temeljne plače in pokojnine tako zvišajo, da bodo ustrezale dejanskemu življenjskemu standardu javnega uslužbenstva. Kako naj se to uredi: ali s tem, da se nam plače določijo v zlatu, ali pa, da se ravna po gospodarskih razmerah, t. j. da se ob določenih rokih sproti zvišujejo ali znižujejo sorazmerno z gibanjem uradnega indeksa cen, je postranska stvar. Drugi sistem je uveden na Angleškem, v Belgiji in še po drugih raznih državah in je pokazal doslej prav zadovoljive rezultate. (»Naš glas«, 15. IX.).

—I Predsednik tov. Metod Kumelj oproščen. Obtožen je bil, da je na zborovanju učiteljskega društva v Slovenski Bistrici dne 6. marca v svojem poročilu med drugim kritiziral sestavo disciplinskega sodišča za učitelje — zaslišanih je bilo 13 prič. Iz predloženih dokazov in izpovedi prič je bilo videti, da poročilo predsednika Kumlja ni vsebovalo nikaže nedopustne kritike in da obtožnica ne kaže stvarnega poteka predsednikovega poročila na učiteljskem zborovanju. Po končanem obrambnem govoru odv. dr. Vavpetiča je razglasil sodnik oprostilo sodbo v veliko zadoščenje številnih navzočih učiteljev in drugega občinstva. (»Jutro«, 24. IX.).

—I Nabave šolskih potrebščin. Po okrožnici banske uprave si morajo šol. upraviteljsva nabavljati vse potrebščine pri banovin-

ski zalogi šol. knjig. »Zveza trgovskih združenj« je že maja intervenirala pri g. banu, ki je obljubil, da bo zadevo proučil in odredil vse potrebno, da ne bo trgovstvo trpelo škoda. Ker se ni nič ukrenilo, je imenovana Zveza intervenirala pri prosvetni upravi in še enkrat pri g. banu. Doslej uspeha ni bilo.

G. Bežjak iz Kranja je omenil, da je izdalo ministrstvo prosvete navodilo, da se smejo v šolah uporabljati le one učne knjige, ki so bile izdane po l. 1934. Po tem letu je bilo izdanih le malo knjig in tako bodo ostali učenci brez knjig. Trgovcem so ostale ogromne zaloge, ki so zdaj brez vrednosti.

G. Pintar iz Maribora je poudarjal, da je nastalo tam med trgovci s šolskimi potrebščinami tako nezadovoljstvo, da groze z izstopom iz vseh organizacij. (»Slov. beseda«, 24. IX.).

—I O nevdržnih razmerah na bežigrasjski šoli v Ljubljani, kjer je pouk deljen tako, da hodijo nekateri otroci v šolo dopoldne, drugi popoldne, — prinaša daljši članek »Slovenski narod« od 23. IX.

—I O II. veselovinskem pedološkem kongresu v Ljubljani prinaša daljše poročilo 8. številka »Zdravja«. Navaja seveda predvsem predavanja, ki se tičejo zdravja in higijene mladine.

—I Poslopje soboške ljudske šole — propast mladine. Pod tem naslovom poročila »Murska Krajina«, 26. IX. o šol. poslopju, ki je v skrajno slabem stanju. Starši, zbrani na roditeljskem sestanku, so poslali posebno resolucijo glede nujne potrebe nove zgradbe na bansko upravo.

—I Resolucija stalnega odbora za evharistične kongrese. Ob priliki letošnjega evharističnega kongresa v Dubrovniku je bila sprejeta tudi resolucija proti laičističnim poskusom v šoli. Glasi se: V prepričanju, da je laicizem izmed največjih ovir za evharistično vzgojo mladine, ugotavljamo, da je še danes